

Sámi allaskuvla
Sámi University College

STUDIEPLAN

**ÅARJELSAEMIEN
BIELIEJAEPIELOHKEME**

Sørsamisk semesteremne

30 STUDIEPOENG

1. NAVN PÅ FAGET/STUDIET

Sørsamisk: Áarjelsaemien bieliiejaepielohkeme

Norsk: Sørsamisk semesteremne

Engelsk: Semester course in South Sami Language

2. GENERELL INFORMASJON OM FAGET/STUDIET

Studiekode: SOR180

Studiepoeng: 30 stp

Organisering av faget/studiet:

3. DEL AV STUDIEPROGRAM

Etter endt studie skal studenten ha kompetanse i sørsamisk som kvalifiserer til studier på høyere nivå.

4. OPPTAKSKRAV

Søkeren skal ha samiskkunnskaper som tilsvarer læringsutbyttet i *Sørsamisk i praktiske situasjoner – Introduksjon del 1 og del 2*. Hvis det er tvil om kompetansen er det mulig å avlegge en språktest i regi av Samisk høgskole.

5. UNDERVISNINGSSPRÅK

Sørsamisk.

6. INNHOLD

Sørsamisk semesteremne er et 30 studiepoengs studium. Studiet har som mål at kvalifisere studentene i muntlig og skriftlig kompetanse i sørsamisk språk og litteratur til fagstudier på høgskole- eller universitetsnivå. Studiet inneholder språklære (grammatikk og setningslære), praktisk samisk (muntlig og skriftlig), språk og samfunn, samt litteratur. Opplegget tar utgangspunkt i muntlig samisk.

Studenten skal øve opp evnen til å forstå og kommunisere på sørsamisk språk muntlig og skriftlig. Studenten skal også skaffe seg kjennskap til sørsamisk språk- og litteraturvitenskap. Det er lagt vekt på tilegnelse av kunnskaper og praktiske evner, men det er også viktig at studenten bygger opp en selvstendig og reflekterende holdning til stoffet.

Språklære:

- Bli kjent med og bruke språkets uttale og intonasjon

- Bli kjent med og få en grunnleggende kunnskap i sentrale språkstrukturer i sørsamisk, herunder ordklasser, bøyningsmønstre i de ulike ordklassene, ordavledning, setningskonstruksjon samt setningsanalyse.

Samfunn- og tekstforståelse:

- ha kjennskap til skjønnlitterære og sakprosa tekster både i henhold til språk og innhold

Praktisk språkbruk:

- trene på å forberede tale om dagligdagse og faglige emner i ulike sosiale sammenhenger og fremstillinger
- trene på å kunne produsere forskjellige typer tekster på sørsamisk tilpasset ulike formål med korrekt stavning og grammatikk
- bli kjent med de grunnleggende reglene i sørsamisk grammatikk
- bli kjent med språkbevarende tiltak.

7. LÆRINGSUTBYTTE

Kunnskapsmål:

Kandidaten:

- kunne bruke sentrale språkstrukturer og et bredt basisordforråd i sørsamisk
- bruke de grunnleggende reglene i sørsamisk grammatikk, herunder ordklasser, bøyningsmønstre i de ulike ordklassene, ordavledning, setningskonstruksjon samt setningsanalyse
- kjenne til hovedtrekkene i samisk skjønnlitteratur

Ferdighetsmål:

Kandidaten:

- kunne delta i forberedte og spontane samtaler på sørsamisk med god uttale og intonasjon
- kunne lese sørsamiske skjønnlitterære og andre autentiske tekster i ulike sjangre og nyttiggjøre seg forskjellige tolknings- og lesestrategier
- kunne produsere forskjellige typer tekster på sørsamisk
- kunne analysere ordformer og enkle setninger

Generell kompetanse:

Kandidaten:

- kunne forstå muntlige og skriftlige autentiske tekster i ulike sjangre
- kunne bruke samisk i forskjellige kommunikasjonssituasjoner både muntlig og skriftlig
- ha kunnskap om dagligliv, tradisjoner, skikker og tenkemåter i språkområdet og kunne gjøre rede for disse på sørsamisk

8. LÆRINGSFORMER

Forelesninger, muntlige og skriftlige øvinger og oppgaver, gruppearbeid og obligatoriske arbeidsoppgaver.

9. ARBEISKRAV

Studenten skal ha fått godkjent 20 obligatoriske arbeidsoppgaver (skriftlige eller muntlige oppgaver og/eller øvelser) innen angitt frist, før de får lov å gå opp til eksamen. Faglærer angir hvilke oppgaver eller øvelser som er obligatoriske og tidsfristen for innlevering eller fremføring.

10. EKSAMEN

Eksamen består av to deler: en muntlig og en skriftlig del. Muntlig eksamen skal vise kandidatens muntlige språkkompetanse og kunnskap om dagligliv, tradisjoner, skikker og tenkemåter i språkområdet. Muntlig eksamen varer ca 30 minutter. Seks (6) timers skriftlig eksamen skal vise kandidatens skriftlige språkkompetanse og kunnskap om dagligliv, tradisjoner, skikker og tenkemåter i språkområdet. Den muntlige eksamen skal være godkjent før kandidaten får lov at gå opp til skriftlig eksamen. Den skriftlige eksamen og den muntlige eksamen vektet likt i sluttvurderingen.

Eksamenen blir vurdert etter ECTS-skalaen, der A er beste karakter og E er den laveste karakter. F-karakter betyr ikke bestått.

11. ER DET MULIG Å TA DETTE STUDIET SOM PRIVAT?

Nei.

12. KVALITETSSIKRING

Det vises til kvalitetssikringssystemet ved Samisk høgskole, og hvilke muligheter/forpliktelser studenter har til å evaluere studietilbudet og kvaliteten på tjenestene ved Samisk høgskole.

På studentnivå evalueres studiet på et evalueringsmøte, og studentene fyller ut et evalueringskjema mot slutten av semesteret. På institusjonsnivå evalueres studiet på grunnlag av studentevalueringer, eksamensrapporter, sensorrapporter og fagrapport.

13. PENSUM

Pensum er på cirka 1 000 sider.

Språk:

Magga, Ole Henrik & Magga, Lajla Mattsson (2012): Sørsamisk grammatikk. Davvi Girji (230 sid)

Skjønnlitteratur:

Bergsland, Knut (1987): Akten dælvien. Gåebrehki soptsesh (Røros-samiske tekster) Universitetsforlaget. (2 sid)

Bergsland, Knut (1987): Daelvie-laantesne. Gåebrehki soptsesh (Røros-samiske tekster) Universitetsforlaget. (5 sid)

Bergsland, Knut (1987): Juhtemen bijre. Gåebrehki soptsesh (Røros-samiske tekster) Universitetsforlaget. (7 sid)

Bergsland, Knut (1987): Ryöjnesjimmien bijre. Gåebrehki soptsesh (Røros-samiske tekster) Universitetsforlaget. (6 sid)

Bergsland, Knut (1987): Såångedimmie jïh hieje. Gåebrehki soptsesh (Røros-samiske tekster) Universitetsforlaget. (4 sid)

Bientie, Anne-Grethe Leine (2008): Vadtese. Saernie Kristusen bijre. Idut. (15 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Aaltoe právhka tsuvvedh bäästede. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Akte giefies kaarre. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1/2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Biejjen niejte. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1/2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Guktie bienje viehkene sjïditi. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Jávle-jijje. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Kaarre mij edtji vijvem veeljedh. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Njåemele. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1/2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Riepie. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (1/2 sid)

Bull, Ella Holm & Bergsland, Knut (1993): Rovhtege jïh Njeevetje. Lohkede saemien. Davvi Girji OS. (2 sid)

Bull, Ella Holm (2001): Dejpeladtje muvthh vætnoeh jïh vœkieh. Saemernas utbildningscentrum. (25 sid)

Bull, Ella Holm (2004): Mov håhkoe. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jïh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (1 sid)

Bull, Ella Holm (2004): Ov-messie darjomes. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jïh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (1 sid)

Gaebpien Gåsta (1984/85-86): Manne leam saemie. – Fjellheim, Sverre (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 2.(1 sid)

Gaepien, Gåsta (2004): Gaavalohke. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jìh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (1 sid)

Gaepien, Gåsta (2004): Laevie. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jìh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (1 sid)

Jaahkenelkien, Aanna (1997): Don jìh daan bijre I. Daasta berteme. Maajejaevresne. (80 sid)

Jaahkenelkien, Aanna (1998): Don jìh daan bijre II. Daasta berteme. Maajejaevresne. (80 sid)

Jaahkenelkien, Aanna (2000): Don jìh daan bijre III. Daasta berteme. Tjøme. (80 sid)

Jåma, Martha (2000): Aellieh maaneme. Bull, Ella Holm. Åarjel-saemien 6. Govhtede gærja. Idut. (1 sid)

Saba, Isak (1906): Saemiej laavlome (1s)

Turi, Johan (2004): Vaajese Eatnamistie rovneges juvri bijre. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jìh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (2 sid)

Vangberg, Åsta (2010) transkribert av: Klies-Kleamma bijre. – Fossum, Birgitta (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 10. (2 sid)

Vest, Jovna-Ánde (2004): Laadth-möörjeme. Gaski, Harald & Kappfjell, Lena (red): Ávtese jáhta áarjelsaemien tjaalegh jìh tjaalegh áarjelsaemien. DAT OS (9 sid)

Viesterviellien, Pöövle. Dah golme áerpenh. Áarjelsaemieh Samer i sør: árbok 1982/83, nr 2 (4 sid)

Sakprosa:

Bergsland, Knut (1994): Om sydsamiske dialekter og stedsnavn. – Fjellheim, Sverre (red): Fragment av samisk historie. Foredrag Saemien våhkoe Røros 1994. Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag. (11 sid)

Bull, Ella Holm (2004): Dåaroe-jaepijste mojhtesh. - Haga, Arna (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 8. (9 sid)

Dunfjeld, Maja (2001): Saemien tjaalehtjimmie Gløøsen-gærhkosne. – Dunfjeld, Sigbjørn (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 7. (4 sid)

Dunfjell, Maja (2003): Gapta/gåptoe aerpie-guedtjinie. – Eriksen, Edel Hætta (red): Vierhtie. Davvi Girji OS.(7 sid)

Jåma, Martha (1984/85-86): Mov skuvle-tijjeste. – Fjellheim, Sverre (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 2.(7 sid)

Jåma, Sissel (2010): Ånnetji Mosviken-saemiej bijre. – Fossum, Birgitta (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 10. (10 sid)

Kappfjell, Tom (2003): Maadtoe/Laahkoeh. – Eriksen, Edel Hætta (red): Vierhtie. Davvi Girji OS. (6 sid)

Steinfjell, Margit (2004): Bovtsigujmie Byrkijisnie. – Haga, Arna (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 8. (9 sid)

Stenfjell, Evald (2001): Niestiem vaeltedh. – Dunfjeld, Sigbjørn (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 7. (5 sid)

Thomasson, Jonar (1991): Ånnetji saejrieh jïh vertemen bijre. – Fjellheim, Sverre (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 3.(4 sid)

Toven, Sig-Britt Persson (1988): Saemien beapmoeh. – Fjellheim, Sverre (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 3. (3 sid)

Vangberg, Åsta (oversatt 2010): Dæjpeladtje jåvlh saemide. – Fossum, Birgitta (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 10. (2 sid)

Åarjelsaemien raadioen sadtojste (2004): Duj dårarajaepijste. - Haga, Arna (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 8. (2 sid)

Åarjel-saemien raadioen sadtojste (2004): Falstaj luvnie. - Haga, Arna (red): Åarjel-saemieh Samer i sør. Saemien sijte. Årbok nr 8. (3 sid)

Hjelpemidler:

Bergsland, Knut & Magga, Lajla Mattsson. Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja. Idut. 1993.

Magga, Lajla Mattsson. Norsk-sydsamisk ordbok. Idut. 2009.

Israelsson, Per-Martin & Nejne, Sakka. Svensk-sydsamisk Sydsamisk-svensk ordbok og ortnamn. Daaroen-åarjelsaemien Åarjelsaemien-daaroen baakoegärja jïh sijjienommh. Tärnaby. Sametinget. 2008.

Frändén, Märit & Lundqvist, Björn & Wilson, Karin. Verbh: en sydsamisk verbhandbok. Uppsala Publishing House. 2007.

Oahpa! Romsa: Romssa universitehta/The university of Tromsø. <http://oahpa.no/aarjel/> (03.04.13)

Risten.no Sametinget. <http://www.risten.no/exist/risten/index.html> (03.04.13)

